

Kalevala

Szente Imre fordítása

Folytatás előző számunkból

NEGYVENÉGYEDIK ÉNÉK

Väinämöinen dalol.

Vének véne Väinämöinen, időtlen idők dalosa, im ujjait illégette, megnyalta húsos hüvelykit. Kiült az öröm kövére, édes énekék hegýére, ezüstös emelkedőre, arany hajlatú halomra. (8)

Kobzát ott kezébe vette, öblösét ölébe fogta, ujjai alá helyezte. Szóval mondta, fölfelelte: „Hallja hát mindenki mostan, ki nem hallotta eleddig, dalait örök örömnnek, zengő kantelë zenéjit!” (16)

Vén Väinämöinen valóban küllemes zenébe kezdett csukacsont keretü lanttal, halból készült hangszérével. Fügén futkosott az ujjá, könnyedén szaladt hüvelyke. (22)

Immár az öröm örömnnek, hangzott a gyönyör gyönyörnek, muzsikának a muzsika, diadalmasnak a dallam. Csukacsontfogak csivogtak, halfarok hejehujázott, süvöltött a mén sörénye, paripahajak pönögtek. (30)

Vén Väinämöinen dalolgat, és a szélës rënetegnek nincs oly négy lábön futója, szörös csülkön szökdölöje, ki közelébe në jöne, s ámulattal még nem állna. (36)

Mókusok merészkdének lombozatrul-lombozatra, nyesték is nyomakodának, kert közelébe kerültek; rétën szarvasok szökelltek, és hiúzkod hancúroztak. (42)

Fölneszelt a nádi farkas, medve moccant a vadonban, rënetegnek rejtékében, barlangja bozotosában. Méröldet futott a farkas, medve végtelen mezőket, majd a kertsövényre suppant, a fonott kapura fordult. Kerítés kidölt a köre, lécajto lapos mezőre. Akkor föllëndült a fára, ott a lombban meglapulva figyelmezett a zenére, öröm csëngésit csodálva. (56)

Tapiolának tudósa, maga Metsola öregje, még hatalmas házanépe, mind a lányok és legényék hágtak hegýnek hajlatára, hallgatására dalosnak. Tapiolai nagyasszony, az a gondos gazdaasszony, hupikék harisnya rajta, piros pántlikákkal ékës, telepëdett nyírfatörzsre, hajladozó égërágra, úgy fülelt a szép zenére, kantelének énekére. (70)

Mi csak volt madár az égën, páros szárnyon szálldogálva, mind kavarogva közëlgett, jödögélt sebës-suhanva, dicső dalnokot figyelni, öröm csëngésit csodálni. (76)

Hallja honn a sasmadár is finnëknek finom danáit: fiát fészkiiben felejtí, szárnyra kelve száll az égën hösnek édes énekéhöz, Väinönek varázsdalához. (82)

Jött a sasmadár magasbul, kánya fëllegën kërëszttül, jégrecék habok honábul, hatytyúk láboltak a láprul, jöttek pittyëgető pittyék, aprócepreő kis csicsërgők, sárga sármány százásával, ezër még ezër pacsirta: mind fölötte forgolódtak, vállain vihánco-

lódta örömet tévő öregnek, Väinämöinen víg dalosnak. (94)

Még tündérek is tolongtak, édességés égi lányok, öröm cséngésit csodálni, nemes lant szavára lesni; ki a mennynek hajlatára, égi hídra ráheverve, ki fêlhőfoszlányon ülve, pihenve piros szegélyen. (102)

Hold léánya, szép hajadon, Napléány, nemes kisasszony, szövöszékükön sűrögtek, buzgón nyomkodván a nyüstöt, futtatván aranyfonalat, ezüstöt közé keverve fêlhő rózsaszín szegélyin, hosszú hídnak hajlatában. (110)

Mihelyt fêlfogták fülükkel ama hangszér szép zenéjét, csak kihullt a nyüst kezükbül, fâvetélőjük kifordult, aranszálak elszakadtak, ezüstjeik elpotyogtak. (116)

Valahány csak volt a vízben, élő állat a habokban hátán három pár uszonnal, szébbnél szébb halak csapatja: viláért ki nem maradna cséngő dal csodálatából. (122)

Csukák jöttek csapongva, víz kutyái vërsényözve, lazacok lapos helyekrül, marénák a mély vizekbül, keszegék, kicsiny sügérök, minden apró márnafajta parti nád között keréngött, tengër szélínél tolongott, Väinö versinek örülve, cséngő hangszérét csodálva. (132)

Ahto, hullámok királya, vízi vén, hinárszakállú fêlmerült a mély vizekbül, vízirózsára heverve fülelt a finom zenére. Maga mondta, fölfelelte: „Én még életemben ilyen égi szépét még nem értem, mint Väinönek víg danái, versei örök öröme- nek.” (142)

Récenővérök füzére, tündér népe nádasoknak fejét fêsülgette éppen, kondor üstökét kefélte fêsüvel, ezüstfêhérrel, csillogó aranycsutakkal. Mëghallották azt a hangot, csuda cséngésit koboznak: el is úsztatták keféjük, fêsűjük habokba hullott. Maradt fêlig fêsületlen, récetolluk rëndezetlen. (154)

Maga mély vizek mamája, nádas melléki nagyasszony kiemelkëdött a vízbül, fêlmerült a mély fenékrül, nádas szélín csak lészottyant, víznek zátonyára zötyyent, hogy hallhassa azt a hangot, Väinämöinen víg danáit; oly csodás volt csëndülése, oly hatalmas volt a hangja. El is szunnyadott szélíden, elaludt hason heverve kemény hátán tarka kőnek, vastag vízi sziklaszálon. (168)

Vén Väinämöinen pediglen zëng egész nap, mondja másnap. Ègy së volt ott olyan embër, bármi bajnok is különben, sëm embër sëm asszonyembër sëm fonottfejű hajadon, kinek könnye nem potyogna, ki në rina szívszakadva. Rítt az ifja, rítt a véne, sihederék sírdogáltak, bajszos bácsik is szipogtak, kiskorú fiúk szepëgtek, mind a lányok és legények, mind a csöppnyi kis cselédök: oly hatalmas volt a hangja, édës éneke öregnek. (184)

Väinämöinennek magának ugyancsak ömölt a könnye, csëppök csordultak szemébül, vízgolyó gyanánt gurulva, áfonyányira dagadva, szërte borsóként szaladva, fogolymonyokként forogva, fëcskefej gyanánt remëgve. (192)

Ègy patak szakadt szemébül, más patak a másikábül; két orcájára omoltak, kedves képére ömöltek, kedves képéröl pediglen lë az álla lépcsejére, állának a lépcsejérül boltozatos mellkasára, boltozatos mellkasárul térdei tömërdékére, térdei tömërdékérül fejedelmi lábfejére, fejedelmi lábfejérül talp alatt való talajba, öt aranyövet elöntve, hat meleg mellényen által, hét kabáton áthatolva, nyolc köpenyën átnyomulva. (210)

Csëppök hulltak-hulldogáltak vén Väinämöinen szemébül, tengër partjára pörögtek, tengër partjárul pediglen mélyébe merő vizeknek, fekete iszap fölëbe. (216)

Vén Väinämöinen azonban száját szóra is nyitotta: „Akadna vajon valaki szép fiatalok sorában, növekedő nemzedékben, eme nagyra nőtt családban, ki a könnyeim kifogja mélyiből merő vizeknek?” (224)

Fiatalok így feleltek, vénemberek válaszoltak: „Sénki sincs ez ifjúságban, szép fiatalok sorában, növekedő nemzedékben, eme nagyra nőtt családban, ki a könnyeid kihozza mélyiből merő vizeknek.” (232)

Väinämöinen válaszolta, maga mondta, fölfelelte: „Ki a könnyeim kifogja, vízgyöngyeim összegyűjti mélyiből merő vizeknek, dunnabunda lesz jutalma.” (238)

Jött a holló hajladozva. Vén Väinämöinen beszéle: „Hozd ki, holló, könnyeimet mélyiből merő vizeknek: dunnabunda lesz jutalmad!” Holló nem bírta kihozni. (244)

Hallotta hírét a réce, jött a kék ruca repülve. Väinämöinen mondta néki: „Kék ruca, té könnyűszerrel szállsz a vízfenékre szájjal, hütöztvén a hús habokban: hozd ki hát a könnyeimet mélyiből merő vizeknek! Mégfizetém fáradságod: dunnabunda lesz jutalmad.” (254)

Mént a réce összeszedni, Väinö könnyeit kihozni mélyiből merő vizeknek, fekete, sűrű sarakbul. Vízből könnyeit kiszédte, vitte Väinönek kezéhez. Haném hogy megváltozának, szépékké színésédének, gyöngyökké gyarapodának, kagyló kincsévé lévének, királyoknak drága díszül, örömmel uralkodóknak! (266)

NEGYVENKETTEDIK ÉNĚK

A Szampó elrablása.

Vének véne Väinämöinen, még az Ilmarinen mestér, még a Lempi léha sarja, az a szép Kalandoskedvű vízi úton vándoroltak, hullámok fölött hajóztak távoli hideg hazába, Észak éjsötét honába, emberveszejtő vidékre, hősöket nyelő helyekre. (10)

Hát evezni kik eveztek? Ilmarinen volt az égyik: keményen kovácskezevel forgatott fölül lapátot, másik léha Lemminkäinen, a lenti lapát húzója. (16)

Vének véne Väinämöinen hajójában hátul ülve vezette vizek csapáin, zajló hullámot hasítva, fene forgókat kerülve, tarajos habon haladva Pohjolának partjaira, régtől ismert rév ölébe. (24)

Mihelyest megérkezének, útjuk végire jutának, hajójukat partra húzva, kátrányos farút kivonva, helyézték acélalpra, ragyogó rezes rudakra. (30)

Majd megindultak befele, hamarost a házba léptek. Az a pohjolai asszony tudakolta, kérdve tőlük: „Hát mi jóban jártok erre, mi hírt hoztatok, legényék?” (36)

Vének véne Väinämöinen válaszolt ezen szavakkal: „A Szampóru kéné szólunk, tarkatornyosrul beszélünk. Szampóbul szeretnénk részt, tarkatornyosbul magunknak.” (42)

Az a pohjolai asszony szóval mondta, fölfelelte: „Azé a fogoly, ki fogta, mókust sém szokás felezni. Jobb a Szampónak zörögni, tarkatornyosnak duhogni Pohja dombja belsejében, hasában rezes hegýének. Jobb szeretem én a Szampót, hogyha megtartom magamnak.” (52)

Vének véne Väinämöinen szóval mondta, fölfelelte: „Ha a Szampót szépszerével nem vagy hajlandó felezni, akkor visszük az egészet, kihozva, hajóra rakva.” (58)

Louhi, Pohjola banyája szörnyű mérges lett e szóra. Pohja népit földobolta: kardra

kapjon minden embër, fegyverfogható dalia, viadalra Väinö ellen. (64)

Vének véne Väinämöinen kantéléjét kézbe kapta, leült és zenélni kezdett szívhöz szóló dallamokkal. Mindenki megállt figyelni, öröm cséngésit csodálni: férfiak maguk feledve, asszonyok elandalodva, vitézek vizes szemekkel, ifjak rogygató inakkal. (74)

Már elernyedt minden embër, boldog bágyadásba esve, majd szemükre szállt az álom, már mozogni sëm mozogtak: elaludott ifja-véne Väinämöinennek dalára. (80)

Akkor véne Väinölä-nek, időtlen idők tudósa tapogat tarisznájában, motoz mélységés zsebében: álmotüsköket találva széndéredést szór szemükre, szémpillájuk összeszőve, szemhéjukat összeöltve az elernyedt embëreknek, hullafáradt harcosoknak; hosszú álmat hint reájuk, hogy sokáig széndéregjén Pohjolának házanépe, északi falu egésze. (94)

Méntek hát Szampó-szërözni, tarkatornyosat kihozni Pohja sziklaszurdokából, hasából rezes hegynék, mögüle kilenc lakatnak, tíz retesznek rejtékébül. (100)

Väinölä-nek véne újra dúdolni-dalolni kezdett ott a rézhégy ajtajában, kapujában kőüregnek: már a kőkapuk mozogtak, vasreteszeik remögtek. (106)

Maga Ilmarinen mestër sërénykédett ott segédül: závarzatokat zsírozva, sarokvasakat vajazva, hogy az ajtó zajt në csapjon, sarkai vasa në sírjon. Fürge ujjal zárt feszített, reteszt rángatott vasával: lakatok lë is përegtek, a nehéz kapuk kinyíltak. (116)

Vén Väinämöinen pediglen száját szóra is nyitotta: „Hej, të Lempi léha sarja, legislegbëcsësb barátom! Mënj magad malom-kihozni, tarkatornyosat emelni!” (122)

Akkor léha Lemminkäinen, az a szép Kalandoskedvü, szólítatlan is szivesen, unszolatlan is ugorva maga mënt Szampó-szërözni, tarkatornyosat kihozni. Már mëntében mondogatta, kérkédett, míg készülödött: „Embëri erő mi bennem rejlik, Ukko úr fiában, mind a Szampónak szegüljön, tarkatornyosat emelje, mikor mëgvetëm a lábom, talpammal nagyot taszajtv!” (136)

Húzta-vonta Lemminkäinen, húzta-vonta, döntögette, kétfelül körülkarolva, tapogatva térdénállva, ám a Szampó mëg së mozdult, tarka tornya nëm dülöngött: gyökelei mélyre mëntek, kilenc ölnyire hatoltak. (144)

Pompás ökre Pohjolának fene vastag volt dërékban, szügye-marja szörnyü szélës, inai igën erősek, hatóles a szarva hossza, ölnyi szélës volt a szája – (150)

- legelőrül azt az ökröt föld szélin ekébe fogta: Szampót avval szántogatta, gyökérszálaikat szakítva. Szampó már mozogni kezdett, tarka tornyai dülöngtek. (156)

Vén Väinämöinen pediglen, mëg az Ilmarinen mestër, mëg a léha Lemminkäinen kiszállították a Szampót Pohja sziklaszurdokából, hasából rezes hegynék, hurcolva hajó belébe, vonszolva vitorlásukra. (164)

Föl van rakva már a malmuk, hajóban a tarkatornyos, vitorlásuk vízre vonva, százbordásuk bëtaszítva. Hullámokon ring a csónak, habok himbálják hajójuk. (170)

Kérdi Ilmari kovácsunk szóval mondva, fölfelelve: „Hova szállítjuk a Szampót, menekítjük ezt a malmot e veszédelmes vidékrül, éhës Északnak honából?” (176)

Vének véne Väinämöinen felel, félvilágosítja: „Oda szállítjuk a Szampót, tarkatornyosat cipeljük: páras fëlsziget fokára, szélire ködös szigetnek. Ottan ellëhet örökre, időtlen időkig állhat; kerül néki hely kevéske, földnek talpalatnyi foltja, fëltöretlen-fëlszántatlan, szablyásoktul szabdalatlan.” (188)

Most hát véne Väinölä-nek indult puszta Pohjolábul; jó hangulatban hajózva, előre örült honának. Maga mondta-mondogatta: „Térj még északra, hajócska, immár indulhatsz hazádba, messze-messze más határba! (196)

„Füjd vitorlánk, friss szelecske, hullám, ringassad hajómat, evező-erőt kitoldva, lapátléngetőt segítve eme végtelen vizeken, beláthatatlan lapályon. (202)

„Evezőnk ha tán erőtlen, lapátléngetőnk lélankad, kormányzó kezünk kifrad, hajósunk ha gyöngö gyermek, akkor, Ahto, add lapátod, Vizek Véne, hozd hajódat, vadonatúj jó lapátot, evedzöt, elég erőset; magad fogd a fát marokra, véd a kormányt két kezedbe: fűgén futhasson a gálya, vonuljon villás vasával forró forgókat kerülve, tajtékos habot hasítva.” (216)

Vén Väinämöinen imígyen haladt a hajót vezetve. Maga léha Lemminkäinen még az Ilmarinen mestér az evezőket kezelte, fűgén forgatva lapátjuk tiszta tengernek vizében, hátán tajtékos haboknak. (224)

Szóla léha Lemminkäinen: „Hej, a régi szép időkben volt elég vizünk evezni, de a dal sē volt kivette. Míg ellenben mostanában nem szokás dalolni nálunk, lallázni ladik farában, habok hátán énekēlni.” (232)

Vének véne Väinämöinen szóval mondta, fölfelelte: „Lárma nem való vizekre, hangicsálás a habokra. Ellustul az embér attul, lassúdik lapát vonása, drága nappalunk elillan, váratlanul ér az éjjel eme végtelen vizeken, habtarajos hullámon.” (242)

Mire léha Lemminkäinen így felelt neki szavára: „Még nem áll idő múlása, szépségös napunk szökése; utolér az éjjel úgyis, akkor is lészáll az alkony, ha nem élünk énekēlve, sēm dudorászva-dalolva.” (250)

Väinämöinen csak hajózott végtelenjén kék vizeknek; mént egész nap, méne másnap, hát a harmadik nap este az a léha Lemminkäinen megint megkérdezte tőle: "Mért vagy néma, Väinämöinen? Ném buzog öröm belőled, bár a Szampót megszerzed és hazafelé hajózol." (260)

Vének véne Väinämöinen meggondoltan válaszolta: „Kora volna még vigadni, ülve ünnepet örülni. Akkor csapjunk csak vigalmat, dáridózva és dalolva, ha közel vagyunk kapunkhoz, ajtónk zárait kinyitjuk.” (268)

Szóla léha Lemminkäinen: „Én ülnék csak ott a farban, énekēlnék én helyedben, dalolnék tele torokbul! Lēhet, másszor még sēm érēm, hogy a torkom tátogassam. Hogyha nem hagysz szépszerével, majd dalolok én magamtul!” (276)

Avval léha Lemminkäinen, az a szép Kalandoskedvű száját dalra módikálta, ékēs énekszóra szánva. Rá is zēndített rēcsēgve, kēgyetlenül kornyikálva, éktelenül harsonázva, teli torkábul dalolva. (284)

Lalláz léha Lemminkäinen, kornyikál a szép Kalandos, száját tát, rēzēg szakálla, állkapcái kaffogatnak. Messze hallik harsogása, vizek térein vívődik, hallja hat falu határa, hordja háta hét tavaknak. (292)

Fatōnkōn daru kucorgott mocsári mező szegélyin; lábujjait nézēgette, vēzna lábát váltogatva. Hát az majd halálra rémült Lemminkäinen énekētül. (298)

Daru rémēset rikoltott, mint torkán kifért, kiáltott; legott légi útra kelve, még sēm állva Pohjoláig. Észak éjhonába érve, lápnak szélire lészállva, ēgyre ritt a rémülettül; rēttentő rikácsolása föl is verte Pohja népit, rossz hatalmat fölriasztva. (308)

Ébredt Északnak banyája, ólmos álmából ocsudva. Mindjárt mént az istállóba,

égyenest szaladt a színbe: nézte, megvan-é a marha, vagyonát szemügyre vette. Mégvolt mindene azonban, nincs a nyájnak sëmmi híja. (316)

Mént hamar a kóhalomra, rézbarlang bejáratához. Kapuhoz kerülve szóla: „Jaj nekem, szegény fejemnek! Idegének jártak itten, lakatjaimat löverve, kapumat kidöntögetve, sarokvasakbul kivetve. Megszérézték tán a Szampót, karmaik közé kerítve?” (326)

Odavolt bizony a Szampó, tarkatornyos elrabolva Pohjolának kőhégyébül, rézbarlangnak belsejébül, mögüle kilenc lakatnak, tíz retesznek rejtékébül. (332)

Louhi, Pohjola banyája szértelen haragra gerjedt, hogy hanyatlik már hatalma, tekintélye tönkretéve. Könyörgött a Ködléánynak: „Homály hölgye, Ködkisasszony! Szemetelj ködöt szitádbul, hintégyess homályt belőle, gőzt erégetve egekbul, lénge párákat a légbül, terégesd a tág vizekre, beláthatatlan lapályra, Väinämöinent visszartartva, nē haladhasson hajója! (346)

„Ám ha ennek nincs hatása, jöjj tē, Turso, szörny szülötte! Mélybül bukkanj föl fejeddel, a habokbul homlokoddal! Kaleva hadát ijesszed, férfiakat vízbe vesszed, martalócot mélybe rántva, hullámok alá temetve; hozd a Szampót Pohjolába, vigyázz, hogy nē ejtsd a vízbe! (356)

„Ám ha ennek sincs hatása, ó, Egek ura, nagy Ukko, fëllegék arany vezére, egeknek ezüst királya, szélvihart kavarj köröttük, ítéletidőt fejükre, hullámokat verj magasra égyenest hajójuk ellen; tartsd a vízēn Väinämöinent, nē haladhasson hajója!” (366)

Ködkisasszony, pára hölgye tengerre ködöt terített, sűrű gözgomolyt habarva. Visszafogta Väinämöinent három hosszú éjszakára: kék vizekēn vesztegëljēn, útját félbe-szërbe hagyva moccanástalan maradjon. (374)

Tétlen töltve három éjet, kék vizekēn vesztegëlve, vén Väinämöinen elunta, száját szóra is nyitotta: „Gyámoltalanabb legénynek, nálamnál gyöngébb gyereknek sēm való ködökbe veszni, magát gözőknek mégadni.” (382)

Kardjával a vízre vágott, habot kétfelē hasítva. Márc szökellt a szablyaéltül, mész pērgētt a pēngējérül: fölszakadt a köd szövete, homályai oszladoztak, fëllegei foszladoztak, víz gözei szërteszálltak, párákból kibontakozva tengér végtelenre tágult. (392)

Eltelt égy kevés időcske, pillanatnyi-pērcenetnyi. Hirtelen nagy lárma hallott a biborszín bárka mellett, torló hullámok tömege csapott Väinö csónakára. (398)

Nagy volt Ilmarinen mestér riadalma-rémülete, képéből egész kikelve piros arca holtra sápadt, fejét párnájába fürta, mind a két fület bedugta, tenyérrel takarta kēpit, befödözve két kezével. (406)

Vén Väinämöinen pediglen pillantást vetett a vízre, hajó környékét kutatva. Csudát látott, nēm csekélyet: Turso támadt, Szörny szülötte bíborbárkának tövében, vízbül fejfel fölmerülve, hullámokbul homlokával. (414)

Vének véne Väinämöinen fülönfogta őt azonnal, fülénél föl-emelintve kivallatkérdözgette, megszólitva ily szavakkal: „Turso, szörnyeteg szülötte, mért hogy fölmerülsz a mélybül? Mi hoz ki hullámházádbul embéri szemek elébe, Kaleva fia kezébe?” (424)

Turso, szörnyeteg szülötte nēmigēn ijedt még attul; bár jókedvünek sē látszott, vonakodott válaszolni. (428)

Vének véne Väinämöinen csak tovább tudakolódzott, megkérdezte másodízben: „Turso, szörnyeteg szülötte, mért hogy fölmerülsz a mélyből, mért jöttél habok honábul?” (434)

Turso, szörnyeteg szülötte harmadszori faggatásra végre mégis válaszolta: „Mélyből én azért merültem, elhagyva hullámházá-mat, mert erősen megfogadtam: Kaleva hadát kiirtom, malmot Pohjolába mentem. Ha a vízbe visszaengedsz, életemet megkímé-léd, mélyből nem jövök ki máskor embéri szemék elébe.” (446)

Vén Väinämöinen e szóra azt a szörnyet visszadobta, keményen lélkére kötve: „Turso, szörnyeteg szülötte! Nē mutatkozzál ezéntül mély vizekből fölmerülve embéri szemék elébe! Mátul ezt eszedbe' tartsad!” (454)

Turso tengérből azóta, nem merül föl mély vizekből embéri szemék elébe, míg csak hold halad az égén, áldott nap ragyog fölöttünk örömeire mindéneknek. (460)

Vén Väinämöinen azonban hazája felé hajózott. Eltelt egy kevés időcske, pillanynyi-pércenetyi. Egeknek ura, nagy Ukko, fejedelme füllegéknek szelet támaszott szavával, itéletidőt kavarva. (468)

Szettek száguldozni kezdtek, itéletidőt kavarva. Nyargalásztak napnyugatrul, félészakrul-félnyugatrul, dúltak dél felől dühöngve, kegyetlenkedve keletrül, félészakrul-félkeletrül, északrul legélésebben. (476)

Fákat fújtak lombtalanra, tüleveit tütelenre, hangafüvet himtelenre, szárazakat sziromtalanra. Fekete sarat sodortak tengér tiszta felszínére. (482)

Szagatott a szél kegyetlen, Väinö csónakát cibálva. Csukacsontkobzát kezéből, kantélécskéjét kitépte, vigadozni vízi népnek, andalodni Ahtolának. Vízben Ahto fölfédzte, hullámokban hablányok, kobzukat kezükbe kapva vitték víz alatti várba. (492)

Vén Väinämöinennek akkor könny szökött öreg szemébe; maga mondta, fölfelelte: „Odavan a mesterművem, kedves kobzom elvesztettem, vígasságom vízbe hullott. Ilyet nem kapok séholsém, valamíg világon éllek: csukacsont csilingélésit, édes hangját halfogaknak.” (502)

Maga Ilmarinen mestér elkeserédett erősen, mondogalódott magában: „Jaj nekem, szegény fejemnek! Mért is kellett útrakelnem, szélés tengerekre szállnom, lengedező fára lépnem, ingó-bingó padlatokra! Szöghajamat szél cibálja, fürtjeim vihar veszejt, sokat szenvedett szakállam eme vad vizek dühétül; életemben még nem értem ily szörnyűségés szeleket, mérgét háborgó haboknak, tajtékhányó hullámoknak. Már a szél lészén lakásom, otthont tengérből talállok.” (520)

Vének véne Väinämöinen intette szélid szavakkal: „Nincs helye hajón rívásnak, vízén jajveszékélésnek! Sírás nem segít a bajban, véget nem vet rossz napoknak.” (526)

Majd a száját szóra nyitva, maga mondta, fölfelelte: „Víz, fegyelmezd még fiadat, hullám, hass a magzatodra! Ahto, altasd el vizeid, Vellamo, a vízi népet, bordafám nē bontogassa, ladik léceit nē rontsa!” (534)

„Szél, szaladj az égbe vissza, füllegék fölé emelkedj pereputtyodhoz-fajodhoz, hadadhoz-retyerutyádhoz! Dereglyém nē döntögessed, bárkamat nē bontogassad; fenyéren fenyőket téphetsz, domboldalakon dühönghetsz!” (542)

Erre léha Lemminkäinen, az a szép Kalandoskedvű, száját szóra nyitva, mond-

ta : „Jöjj, turulmadár, magasbul, három tollat ejts hajónkra, turul hármat, holló párat, csekély csónakunk javára, rossz bárkánkra bordafának!” (550)

Bé is rakta bordafáit, pótolta peremtörésit, vendégszéleit szerélte, egy öllel főlebb emelve, hogy a hullám át ne csapjon, peremfáját föl ne érje. (556)

Mégjavítva már a szélek, peremmel körülkerítve, hogy a vad vihart kiállja, háborgó habok lökésit, míg a zajló árban úsznak, hullámhalmokon hajóznak. (562)

NEGYSZÁZHARMADIK ÉNĚK

Csata a Szampóért. A csodamalom pusztulása.

Louhi, pohjolai asszony Pohja népit összehívta, fõlszerélte számszeríjjal, kardot kötöttét övikre; nagy hadihajót kerített, büszke bárkát Pohjolának. (6)

Embereit elhelyezte, harcosit hajóra rakta, mint a vízyitúk csibéit, mint a réce, rendbeszédte, százat karddal fõlszerélve, ezér embért számszeríjjal. (12)

Árbocait állogatta, vitorláinak valókat; vásznait a fára vonta, rúdjaيرا rákötözte. Fõllegék gyanánt dagadtak, égnek boltját béborítva. Majd a gályával megindult sebbel-lobbal, nagysietve, hogy a Szampót visszavégye Väinämöinen csónakából. (22)

Vénék véne Väinämöinen kék hullámokat hasítva száját szóra is nyitotta, hajója farából mondta: „Hej, tē Lempi léha sarja, legislegbécésb barátom! Hági az árbocnak heggyére, végire vitorlarúdnak! Nézd még az eget előttünk, mennynek széleit mögöttünk, hahogy tiszta-é a távol, tiszta-é avagy homályos!” (34)

Hát a léha Lemminkäinen, az a pészgövéru Pajkos, serkentetlen is sűrögeve, biztatlan is buzogva hágott árbocuk heggyére, végire vitorlarúdnak. (40)

Néz keletre, néz nyugatra, hol észak-, hol délirányba, Pohja partjait kutatva, majd a száját szóra nyitja: „Elöttünk a tengér tiszta, mögöttünk a menny világos; északon piciny pamatka, futó fõlhõ foltja látszik.” (48)

Vén Väinämöinen felelte: „No hiszén hazudsz, barátom! Bizony, nem piciny pamatka, nem futó fõlhõcske foltja: vitorláhajó közelég. Nézd még jobban másodízben!” (54)

Nézte újból, nézègette, száját szóra is nyitotta: „Valami sziget van ottan, messzirõl kirajzolódik. Jegényékén õlyvek ülnek, fákön fadjok forgolódnak.” (60)

Vén Väinämöinen felelte: „Már megint hazudsz, barátom! Mert nem õlyvek ülnek ottan, nem is fadjok forgolódnak, hanem Pohja hõs fiai. Nézd még jobban harmadízben!” (66)

Akkor léha Lemminkäinen megnézte megint magának. Száját szóra is nyitotta, maga mondta, fõlfelelte: „Jõ már Pohjola hajója, százvillájú gálya siklik; százan vannak, kik eveznek, evezõtlen ezren ülnek.” (74)

Vén Väinämöinen e szóbul értette: a vész elérte. Szóval mondta, fõlfelelte: „Evezz, Ilmari, erõsen, húzzad, léha Lemminkäinen! Mindènki nekifeszüljön, hogy hajócskánk hadd haladjon, elmeneküljön elõlük!” (82)

Húzta Ilmarinen mestér, még a léha Lemminkäinen, evezett ott mindèn embér, nyögtek a nyeles lapátok, berkényefavilla bongott, vitorlarudak remègtek; fõkaként fröcskölt az orra, forgókat kavart farával, gyõngybuborékok buzogtak, habzó permeték pèrègtek. (92)

Vitézèk vetèlkèdènek, hõsòk vèrsènyèzve húztak, hanem mégse nõtt a távol, nem

szaladt a szálfagálya messzebb a hadihajótul, Pohjolának bárkájátul. (98)

Látta ebből Väinämöinen, mekkora veszélyben voltak, hogy már itt lelik haláluk. Tanakodott-tépelődött, mihéz fogjon most, mi légyen. Mondogalódott magában: „Jut valami még eszembe, valami csudavarázslat.” (106)

Taplóját előhalásztta, tűszzerszámaait kiszédte. Darabkát kovakövéből, taplójából tört keveset, azt a tengerbe vetette, balválla fölött bedobta. Száját szóra is nyitotta, maga mondta, fölfelelte: „Emelkedjen zátony ebből, titkos kősziget teremjén, büszke bárka rászaladjon, százvillájú szétszakadjon, verje szét vizek viharja, hordja el habok haragja!” (120)

Nőtt is ottan sziklazátony, tengéri kövek teremtek, keletnek kiszélesedve, északnak kérésztbe állva. (124)

Szállt a pohjolai gálya, tenger habjait hasítva. Hát csak rászaladt a szirtre, kőbe ütközött keményen. Kétfelé repedt a gálya, hasadt százvillás hajójuk, tengerbe romolt a rúdja, vitorláí vízbe estek, zsákmányul szilaj szeleknek, játékul heves haboknak. (134)

Louhi, pohjolai asszony belélabolt a habokba, a hadihajót kihozni, sziklazátonyrul lészédni, ám hajója még sē mozdult, nem lehetett vízre vinni. Minden bordája betörve, ágasvillái léverve. (142)

Tanakodott-tépelődött, száját szóra is nyitotta: „Mármost mit tēgyen az embēr? Ki tud itt okos tanácsot?” (146)

Nagymerészen más alakra változott varázsolással. Őt kaszát kapott kezébe, hat kihányt kapát kerített, abbul karmokat kovácsolt, ujjavégeire vette, félbetört hajóját fogta, és maga alá csatolta; szárnyat szélés oldalából, farkat fabrikált farából; szárny alá szédett vagy százat, ezer embērt farktövére, százat karddal fölszērélve, ezer embērt számszērījval. (160)

Föllébbent a fēllegēkbe, sas gyanánt suhant magasba. Majd fejük fölött kerēngett, Väinämöinenre vadászva; égig ért az ēgyik szárnya, másik a vizet sōpörte. (166)

Vízanyácska, nyájás asszony száját akkor szóra nyitva így intette Väinämöinent: „Nē csak dél felē tekingess, pillants északnak-nyugatnak, vigyázz, hogy mi van mögöttd!” (172)

Vénēk véne Väinämöinen fejét hátrafordította, északnyugatra tekintve, mēgnēzve, mi van mögötte. Jó banyája Pohjolának, micsoda madár közelēg! Hátán-vállán héja-szárnyak, törzse mint turulmadaré. (180)

Mēgrohanta Väinämöinent. Szállt a szálfának hēgyére, a vitorlarúdra űlve, ingó árbocfára állva. Majdnēm félborult a bárka, fēlig oldalára fordult. (186)

Mostan Ilmarinen mestēr Isten irgalmát esengte, bizalmát belēvetette. Száját szóra is nyitotta: „Vēgy a védelmedbe, Isten, Terēmtō, tekints fiadra, hogy nē hulljon még halálba, anyja magzata mēgēljēn, ki nē vesszēn a világbul, terēmtmēnyeid sorábul! (196)

„Világnak ura, nagy Ukko, Miatyánk a mēnny-egekben! Tűzbundát boríts fōlēbem, takarj lángoló lepēllet, hogy alatta harcolhassak, annak védelmében vívjak, hogy fejemet itt nē hagyjam, hogy hajamat mēgkímēlje sziporkázō szablya éle, kardoknak kemény acélja.” (206)

Vén Väinämöinen pediglen mondta a fura madárnak: „Hej, tē pohjolai asszony! Felezēd-ē már a malmot, adod-ē kōdōs szigetre, párás fēlsziget fokára?” (212)

Pohja asszonya felelte: „Szampót nem fogom felezni, gazembérrrel

egyezkedni, vén Väinämöinen, tévéled!” Avval a Szampót megragadta, hogy erővel visszavége. (218)

Akkor léha Lemminkäinen élés kardját csak kivonta, dörékarul kézbe kapta, löoldva baloldalárul; sasmadár markára mérte, görbe karmára suhintva. (224)

Vágta léha Lemmikäinen, közbe-közbe félkiáltva: „Lészállni, szablyás vitézék, lè onnan, lapos legényék, szárny alatt lapuló százak, toll közt megbúvó tizekkel!” (230)

Szólt a pohjolai asszony, vitorla fölül felelte: „Hej, tē Lempi léha sarja, kurafi Kauko, gaz garázda! Rászédted szülőanyádat, hazudtál szegény szülédnek, hogy nem indulsz háborúba hat évig, tizenhat évig, bár aranynak vágya vonna, hajtana ezüstnek éhe.” (240)

Vének véne Väinämöinen, időtlen idők tudósa végre mégis mēgsokallta, ideje immár közbelépni! Vízbul kormányát kivette, a habokbul tölgyhusángot, táltosasszonyt vágta véle, karvaly karmaira sújtva. Pozdorjává is püfölte, kiskörme kivételével. (250)

Lēpotyogtak a legényék, tengér habjaiba hulltak ama szárny alatti százak, farktö-vön ülő ezérrel. Maga a madár lèhuppant a hajó fedélzetére, mint a fajd lèhull a fáru, mókus a magas fenyörül. (258)

Ám a Szampónak szégezte gyöngé gyürüsujja körmit; Szampót vízbe verte véle, tarkatornyosat habokba bíborbárka oldalárul közepébe kék vizeknek. Ott a Szampó szértehullott, tarkatornyos több darabra. (266)

Morzsaléakai merültek, Szampó számosabb darabja, méla víznek mélyeibe, fölébe fekte sárnak. Víz vagyona vált belőlük, Ahtola királyi kincse. Mind e naptul fogva máig, míg csak hold halad az égén, víznek kincsben nincs hiánya, víz királyának vagonban. (276)

Még maradtak morzsalékok, töredékesebb darabok kék tengér színére szórva, végtelen vizek terére, kényire szilaj szeleknek, játékul heves haboknak. Azokat a szél zilálta, tengér habja hajtogatta ott a végtelen vizekén, beláthatatlan lapályon. Szél a szárazra sodorta, víz verése partra vitte. (288)

Vének véne Väinämöinen látta, tengér mint taszítja, vizek sodra mint sodorja, víz dagálya partra dobja Szampó számos morzsalékit, tarkatornyos törmelékét. (294)

Mēgörült öreg szívében, száját szóra is nyitotta: „Itt a magja és csírája, kezdete örök örömmek, jövőnk szántása-vetése, nēmünknek növekedése. Ebbül válik hold világa, ebbül árad nap sugára Suomi tágas téreire, finnnek drága földjeire!” (304)

Louhi, pohjolai asszony szóval mondta, fölfelelte: „Majd talállok arra módot, ahhoz is tudok tanácsot, hogy vetésébül mi váljon, mint lēgyen nēméd növése! Gondom lész a holdvilágra, élet-érlelő napodra! Holdvilágot hēgybe rejtēm, napot barlangba bezárom, fonnyasztó fagyot bocsátok, hidegēt hagyok mēgülni szántóföldön és vetésen, magból sarjadó mezödön; verēm jēgeső vasával, sanyarom acélsöréttel bokros-burjanzó vetésed, földjeid kōvér kalászit. (322)

„Pusztábul medvét mēneszték, gyérfogút fenyővodonbul mēncsikóid marcangolni, karmát kancáidba vājni, nyuvasztani nyájaidat, teheneidet tarolni. Ivadékid süllyel sújtom, eltörlöm egész nēmēdet, hogy míg égén hold világol, hír sē hallassék felőle.” (332)

Vén Väinämöinen azonban így felelt neki szavára: „Engem lapp le nem dalolhat, Turja népe nem veszejthet. Istennél van írva sorsunk, kezében szeréncsénk kulcsa, nem a nyagगतónk nyakában, üldözök kezeügyében.” (340)

„Ha fohászok Uramhoz, és belévetem bizalmam, majd a férget messzeüzi, ellenségem távoltartja, hogy ne túrja termőföldem, ne veszejtse el vetésém, zsenge sarjaim ne irtsa, aratásom tönkretéve.” (348)

„Té még, pohjolai asszony, küldd a kint a kő likába, szenvedést a sziklaszirtre, bajt a hegynék belsejébe, békét hagyj a holdvilágnak, még az áldott napmelegnek!” (354)

„Fonnyasztó-fagyos teleknek hidegét csak hagyj megülni magad sarjadó vetésin, a magad művelte földön! Küldhetsz káros jégesőket, senyvesztő acélsörétet oda, hol ekéd hasított: Pohja pusztá parlagára!” (362)

„Erdőből medvét meneszthetsz: hadd menjen a mérges macska, röngetegnek mézes mancsa, gyalogbokrok gyérfogúja Pohjolának partjaira, Észak nyájának nyomára!” (368)

Az a pohjolai asszony így siránkozott magában: „Megdől már az én hatalmam, tekintélyem tönkretéve: vagyonom a vízfenéken, Szampó hullámok honában.” (374)

Ríva tért még otthonába, panaszkodva Pohjolába. Szampó számottévvó részt ugyan nem vihette vissza, mégis megmentett valamit: gyöngé gyűrsujja körmin púpját Pohjolába vitte, szilánkját Sariolába. Észak népe attul éhös, kényere kevés a lappnak. (384)

Vének véne Väinämöinen, hogy megérkezett honába, meglelé a morzsalékot, tarkatornyos törmelékít ott a pusztá partra vetve, tengéri finom főnyben. (390)

Víte malma morzsalékít, tarkatornyos törmelékít párás félsziget fokára, szélire ködös szigetnek, hogy ott nőjön-nödögéljen, bontakozva-bokrosodva sörsűrítő árpamagra, rozskényér adó kalászra. (398)

Vén Väinämöinen pediglen így imádkozott magában: „Add még Alkotónk, Úris-ten, boldog békességben élünk, járnunk jóban bővelkédve, tisztességgel földbe térünk drága Suomi szép határin, Karjala kies mezőin! (406)

„Védj még irgalmaddal, Isten, fődézz, fődéségös Teremtő, férfiú-fondorlatoktul, asszonyi abajgatástul, föld gonoszait fenyítve, víz vajákosít légyúrve!” (412)

„Légy gyámola gyermekidnek, fiaidat földkaroljad, éjnek évadján vigyázva, nappal óva-oltalmazva, ne gyötörje nap haragja, holdvilág hamiskodása, szélnek szértelen fuvása, eső végtelen verése, fagynak féktelenkédése, szörnyidőknek szenvedése!” (422)

„Vaskerítést vonj köréje, építs roppant sziklavárat vagyonomnak védelmére, népet körülkarolva: földről fődlegébbe nyúljon, magas égből földig érjen; ott légyen erős lakásom, támaszomat ott találjam, hol az ármányos nem árthat, ellenségem le nem érhet, míg csak embér él e földön, míg csak hold halad az égén.” (434)

NEGYYVENNÉGYEDIK ÉNĚK
Väinämöinen új kantéléje.

Vének véne Väinämöinen mondogalódott magában: „Volna most okunk vigadni, édés éneklésbe fogni, hogy a helyzetünk mégújult, házunk híre félvirágzott. Csak-hogy elveszett a hangszér, örömöm létúnt örökre, halak hajlokába szállva, merülve lazac lakába, tengéri király kezébe, Vellamo vizes honába. Onnan nem véhetem vissza, Ahtola nem adja vissza. (14)

„Idehallgass, Ilmarinen! Ha kovácsoltál korábban, kovácsolj ma is keményen: jó gereblyét verj ki vasbul, jó sűrűre félfogazva, hosszú nyéllel fölszērélve, hogy a vízén végigvonva, hullámokbul rëndét rakva, tengér téreit begyűjtve, partjait kepébe kötve kedves kobzom visszakapjam, kantélécskémet kifogjam halat termő hajlatokbul, lazacok lelőhelyérül.” (28)

Most hát Ilmarinen mestér, időtlen idők kovácsa jó gereblyét vert ki vasbul, nyelet rézbül rakva rája, fogát százölesre szabva, réznyelét ötszázölesre. (34)

Vének véne Väinämöinen vasgráblát kezébe vette, avval ballagott alábad, kicsinyég odább kerülve az acélalapzatokhoz, rézveretű rév ölébe. (40)

Párban ott hajók pihentek, útra készen mind a ketten, rézbül vert sínekre rakva, jó acélalapzatokra. Vadonatúj volt az égyik, viharverte volt a másik. (46)

Vének véne Väinämöinen szólt az égyikhez, az újhoz: „Vesd magad a vízre, csónak, szállj habokra, szép hajócska, két karomtul nem segítve, tenyeremtül nem taszítva!” (52)

Hát csak vízre szállt a csónak, kis hajó habokra siklott. Vének véne Väinämöinen, helyet foglalva farában, kezdte a vizet kavarni, gráblájával húzogatni. Nagy halom vízi virágot, hulladékot összehordott, takarítva nádtörekét, gyékényrostokat rakásra, gereblélt halasgödörben, szélin sziklazátonyoknak: nem került elő a kincse, csukacsontos drágasága, örökre létúnt öröme, édés-kedves kantéléje. (68)

Vének véne Väinämöinen búsan ballagott hazáig, orra lógatva, lőverten, félrefittyenő süvegben. Mondogalódott magában: „Ez is elnémult örökre: halfogak finom zenéje, csukacsont csilingélése!”

(76)

Hát a rétén áthaladva, liget mellett lépégetve, hallja, hogy nyüsíz a nyírfa, panaszkodik az árva. Mént, hogy jobban megtekintse, kikérdözze, hogy mi bántja. (82)

Tudakolta, kérdve tőle: „Mért nyösözörögsz, nyírfa-szépem, lénge lombú, min kesergesz, mért fohászokdol, fehérke? Ném hurcolnak háborúba, vitézi verekedésbe!” (88)

Nyírfa tudta, mit feleljen, viruló fa válaszolta: „Hát hiszén sokan beszélík, vannak olyan véleményék, hogy örök örömben élék, vígan élhetém világom. Pedig gondok garmadája, búbanat emészít élégszér; szorongó szomorkodásban, fájdalomban forgolodom. (98)

„Siratom sanyarú sorsom, kicsinységemén kesergék, merthogy még vagyok rabolva, kiszolgáltatva, kifosztva állok itt e pusztá parton, menedéktelen mezőben.” (104)

„Kinek kedvez a szērēncse, reménykēdve várva-várja nyájas nyárnak érkēzésit, megjōttét meleg napoknak. De mi vár rēám, bohóra, nyár jōttével mily esélyēk? Fehér héjam hántolása, szōke lombom szagatása.” (112)

„Gyámoltalanhoz gyakorta, százszor is szēgény-magamhoz közelēdnek kis legényēk, kikeletkor körbeállnak, bōröm bicskával metélik, leves hūsomig hasítva. Nyáron mēg gonosz gulyások fosztanak fehér övemtűl: késtoknak, ivōedénynek avagy áfonyáskosárnak.” (122)

„Gyámoltalanhoz gyakorta, százszor is szēgény-magamhoz lányok jōnek-jōdōgēlnek, hajadonok hancúroznak, lombos ágaim lēnyesve, fūrdōvirgácsnak kötōzve.” (128)

„Gyámoltalanbul gyakorta, százszor is szēgény-magambul lángok martaléka lēszen, összevágva, ōlbe rakva. Idei nyáron három ízben, heves nyári hónapokban favágók körűlvēvének, fejszējüknek élit fenne, azt szēgény fejemnek szánva, vesztésére életēmnek.” (138)

„Ez nekēm a nyár nyugalma, ēdēs évszaknak gyōnyōre; több örōmöm nincs a tēlben, hó sē hoz nekēm kēgyelmet.” (142)

„Jōttének híre jōkor formámbul a bú kiforgat: szép fejem fakóra válik, sápadozni kezd a képem, mert a múlt emléke marja, sejtelve sivár jōvōnek.” (148)

„Szelek búval borzogatnak, fagyok fájdalmam tetēzik: szelek szōrják szēt gūnyámat, fagyok fosztanak ruhámtul, én mēg árva ágaimmal ott maradok mēgrabolva, anyaszűlt pucérra szēdve, meztelen magamra hagyva harapós hidegbe’ ríni, didēregni dermesztōben.” (158)

Vigasztalta Vāināmōinen: „Sosē sirdogálj, tē nyírfa, nē keserēgj, lēnge lombos, nē fohászcodjál, fehérke! Sorsod mátul jōra fordul, immár más idōkre virradsz; örōmōd-ben fogsz tē sími, boldogságodban bomolni.” (166)

Akkor Vāinōlā-nek véne kobzot készített a nyírbul. Hosszú nyári nap faragta, kantélécskéjén kopácsolt párás földnyelv hajlatában, szēlinél kódōs szigetnek. Lantja lādikáját vēste, keretēt az új koboznak; lādát fája vastagábul, keretēt kemény tōvēbul. (176)

Vénēk véne Vāināmōinen maga mondta-mondogatta: „Mēgvan lantom lādikája, kerete örōk örōmnek. Hát szēgeket hol szērēzzek, csavarját miből csináljam?” (182)

Tōlgyfa nōtt a kert közēben, hátsó udvaron hatalmas. Terebēlyēs tōlgyōn ágak, aranyalma mindēn ágon, aranyalmákon karika, karikán arany kakukkok. (188)

Valahány kakukkolása, szép szavának szōlalása: csōrēből arany csilingēl, ezüst pénzēcskék potyognak hátára aranyhalomnak, ezüstōs emelkēdōre. Szēgecseit ott szērēzte, csavarjait úgy csinálta. (196)

Vén Vāināmōinen beszēle, szōval mondta, fōlfelelte: „Szēget kaptam kantélēmhez, csavarokat is csináltam. Vagyon mēg valami hūja: ōt hūr kéne hangszerēmre. Vajon honnan lēs z a hūrja, miből rakhatom rēája?” (204)

Hát elindult hūr-keresni, zōld mezōben mēndēgēlve. Mezōn lányka ūlt magában, hajadon a horpadásban. Kedve nēm nagyon sírósnak, s nēm volt mondhatō vidám-nak: eldalolgotott az estben, dalával magát mulatta, vōlegényre várakozva, kívánkozva kedveséhez. (214)

Vénēk véne Vāināmōinen meztéllábasan lopōzva, harisnyáját is lēhúzva, egészen közel kerulve hajszałaiért esengēt, kērte tōle szép szavakkal: „Adj hajadbul, szép

kisasszony, fiatalka, fürteidbül! Kantélémre kéne húrnak, hangjául örök öröme- nek.” (224)

Hajadon adott hajából, finom fürtei sokából; öt-hat szálacsokát hajából, hét is lett talán belőle. Hangszerét húrozta véle, hangjául örök öröme- nek. (230)

Immár készén volt a kobza. Vén Väinämöinen pediglen csak lüült csupasz kövére, legaljára lépcsejének. (234)

Kantélét kezébe fogta, örömét ölébe vette. Élit égnek fordította, talpát térdeire tette, rakva húrjait helyükre, hangközeiket kimérve. (240)

Fölhangolva már a hangszer, pöngetésre kész a kobza. Akkor térdeire tette, kezei alá kérésztbe, tíz körmét réá kaptatva. Öt ujjá örült előre, hogy a húrokon futoshat, hangok szálain szaladhat. (248)

Vének véne Väinämöinen kantélén zenélni kezdett, könnyű kézzel, fürge ujjal, kifelé hajolt hüvelykkel. Csomoros fa csengetyűzött, lallázott a nyírfa lombja, csilingélt kakukkja kincse, lányhaj-húrjai örültek. (256)

Játszott Väinämöinen ujjá, harsogott a hárfa húrja; bércék is belerézégtek, bongott hegynék boltozatja, sziklazátányok zenéltek, tengéri kavics kavargott, faóriások fo- rogtak, tönkök táncra pëndérültek. (264)

Kaleva kisasszonyai, hallva kézimunka közben, folyóként odafutottak, özönnel odaömlötek, szép kisasszonyok kacagva, szép nagyasszonyok nevetve csengő dal csodálatára, édes hangok hallatára. (272)

Férfiak, kik arra jártak, mind megállt kalap-lévéve, asszonyok, kik arra jártak, orcájuk tenyerbe rejtve. Lányok könnyben olvadoztak, fiúk földre térdepéltek csengő dal csodálatára, édes hangok hallatára. Szóval mondta mindahánya, ebben minden egyetértve: „Embéremlékēzet óta nēm hallottunk hangot illyet, nēm is várta volna sēnki, hogy a hold alatt mēgérjūk.” (286)

Szép muzsika messze hallik, hallja hét falu határa; nincsen olyan lēlkēs állat, ki nē futna, hogy füleljēn édes ének-áradásra, kantēlē-kiáltozásra. (292)

Ősvadonnak mindēn vadja lēkucorodott juházva koboz hangja hallatára, csengő dal csodálatára. Amennyi madár az égēn, mind mēgült a lombos ágon, ami hal csak volt a vízben, mind közel került a parthoz. Férgék föld alól kibújva fēlszínre furakodának, forgolódtak, úgy figyelve édes ének dallamára, kobzára örök öröme- nek, Väinämöinen víg dalára. (306)

Väinämöinennek valóban gyönyörűen zēng zenéje, szívhēz szóló pēngetésē. Naprul-napra billēgette, szakadatlan szólogatta: regēlt ēgyet rēggelire, másat, míg magát övezte, ēgyet lajbijába bújva. (314)

Muzsikálgatván magában fenyőfából rótt lakában, palló pattogott ütemre, mēnnyezete visszaverte, ajtók-ablakok vígadtak, billēgētt kemēnce búbja, gádorosz- lop gajdorászott. (322)

Rándulván a rēngetegbe, a vadonban vāndorolva, bókoltak a büszke törzsek, erdei fenyők forogtak, tobozok halomba hulltak túleveleik lēestek. (328)

Ballagdálva bokrosokban vagy mezőben mēndégélve, bokrok boldogan bomoltak, mezők mind örömben úsztak, virágok vihāncolának, facseméték csokolóztak. (334)